

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hídkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a m. kedden, esztörtökön és szombaton délelőn.
Ara évnegyedre 3 ft. d.é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o.é. minden hirdetés után 30 kr. helyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A nyilatkoztató cikkek sora után 15 kr. előleges beiktatása mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

A

K. KÖZLÖNY

jul.—decz. folyamára.

Előfizetési ára:

Egészévre	12 forint.
Félévre	6 "
Évnegyedre	3 "

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

Egy kis tanulmányozás.

II.

(D) A szászok egy szabadelvű osztrák program mellett buzognak, mely még a Lajthán túl is nagy részben a jövő reményei közé tartozik. Felelős ministerium, központi parlamentje az összes államnak; ezen kívül az egytől tartozó részek közös törvényhozása szintén külön felelős ministeriummal. Felséges eszme ez, s hogy reájok nézve kiválólag fel-séges legyen, Erdélynek multhatlanul nem lehet a magyar királlyal együtt tartozónak lennie, mert akkor a dolog természetes logikája szerint Erdély csak Magyarországgal együtt élvezhetné ezen felséges eszmét, a közös törvényhozást Pesten, a fennebbi kellekkel t. i. egy felelős ministeriummal.

Im ez volt az alapnézet, mely szászainkat nemcsak az oláh nézet ellenlábasává tette, de a kormány főtörvényszéki projectuma elméletén is túlrágadta, a mi egy néhány szónok beszédében a legvilágosabban nyilatkozik.

És ezt mi igen könnyen megmagyarázhatjuk magunknak.

Valóban a szászok fölmélete igaz, ők joggal várhatják, hogy miután az osztrák alkotmányosság egyszerre annyira kifejtett, hogy ott a törvényhozó gyűlés mellett egy felelős ministerium áll, hol az egyes polgárképvisező a kormányt eljárásért interpellálhatja, ezen interpellálhatási jogot bírassa a szász is, mert ő még régebbi idő óta bir alkotmánnyal, mint az osztrák németek, s dacára annak, azon veszi észre magát, hogy ő csak két tartományi gyűléssel bír, a mennyiben sem az universitás, sem az erdélyi országgyűlés mellett nincs felelős ministerium.

És a hol nincs felelős ministerium, hogyan lehessen ott oly főtörvényszék, mely véglegesen dönthessen a fejedelemségi recursus kizárásával, s melynek visszaélései ellen egy felelős kormányt nem interpellálhat a képviselő?

Valóban magunk is a szászok ezen nézetét egészen alkotmányosnak, helyesnek és az európai törvényhozás és igazságszolgáltatás s kormányfelelősség fejlettségével egészen összhangzónak tartjuk, sőt e kérdéseket annak idejében mi éppen így fel is tettük. Csak hogy ezen túl van aztán a status quo, a hol a szászok minden érve elesik; mert ő Felsége kimondá, hogy Erdély a magyar királyság jogkörébe tartozik, sőt ezen elismerését tette is alkalmazá, a midőn a szűkebb Reichsrathba csak közvetlenül a császársághoz tartozó tartományokat hívta meg, a magyar királyságra nézve pedig az alkotmányos állapot vég-lintézése végett fennhagyta azon 1848-diki

törvények revisióját, melyek a magyar királyság tartományainak éppen oly közös képviselői jogot biztosítottak, csak hogy a szabadelvűbb közvetlen választás alapján, a minőt az osztrák tartományok bírnak a szűkebb birodalmi tanácsban; a felelős ministerium eszméje is még világosabban ki van mondva az 1848-ki törvényekben, sőt a tartományi autonómia jogai is megtagyattak, csak a tartományi gyűlésekről nem volt szó, s csak ez az, mit a császári alkotmány eszméje alapján a birodalom másik felének hasonlatára még követelhetnének Erdélyben azok, kik a teljes egyesülésnek nem barátjai. De az alkotmány legfőbb jogait Bécsben a szűkebb Reichsrathban, s a legfőbb igazságszolgáltatást a bécsi semmisítő törvényszék mellett gyakorolni akar-ni, ez nemcsak kiforgatása Erdélynek minden jogaiból, s nemcsak az octoberi diplomának, de még a februári patensnek is eltör-lése.

A szászok eszméje igaz, a mennyiben ők oly főtörvényszéket s oly törvényhozó gyűlést kívánnak, a melynek hatását s bizton-ságát a ministeri felelősség biztosítsa; ők belát-ják, hogy Erdély kisebb, hogysem itt külön ministerium legyen, sőt talán örvendnek is ezen lehetetlenségnek azon hitben, hogy majd a románok is meggyőződnek egy egészen au-tonom Erdély lehetlenségéről, s minthogy Pestre nem vágnak, elmennék majd Bécsbe.

Ők azonban ezen legfőbb alkotmányos jogok gyakorlatáról a dolgok odafelelése sem örömet mondanak le, s innen van, hogy ne-hány szász szónok egyenesen ki is mondá, mikép a főtörvényszéket oda kell olvasztani az osztrák főtörvényszékhez, s Erdély men-jen be a szűkebb birodalmi tanácsba.

Természetes, hogy a szászok nézete ő Felségének Erdély irányában kimondott eszméjé-től messzebb áll, mint a románoké. Ő Felsége kimondá, hogy Erdélyt nem engedi germánisaltatni, s nem is adott helyet ennek a szűkebb birodalmi tanácsban.

Ő Felsége kormányának nem sok aggo-dalmat okozhat az, hogy az erdélyi népek nem élvezik az alkotmány mindazon javalmát, mint az osztrákok. Erdély mostan képviselt nemzeti kívánták a magyar törvényhozás kö-zösségéből kiszakadást, s miután ily kis ter-ület csakis korlátnoksági kormányrendszert bírhat meg, elégedjenek meg e népek oly háztartással, a mi az államhozi viszonyuknak megfelel.

A mely népek Erdélynek teljes autonó-miát követeltek, azok irányában a kormány többet nem tehetett. Ez világosan belátható. És az ilyeneknek teljesen elegendő tesz a kor-mány, ha megengedi, hogy ezen senki fele-lőssége által nem ellenőrzött főtörvényszék Erdélyben maradjon.

Hiszszük azt, hogy ha Erdély lakói ösz-szesen kívánnák, a mint a szászok kívánták, sőt tovább menve, állíták is, hogy miután az octoberi diplomát s februári patenset beczik-kelyezték, már eo ipso a magyar királyságtól eltávozva Austriával szorosan egyesültek, hiszszük, hogy ha e tant elfogadva Erdély nepei kívánnák, hogy a szűkebb birodalmi tanácsba meghívassanak, kérelmek meghall-gattatnák; ezt azonban a románok sem ki-vánják, egyedül a szászok nyilatkoztak ily irányban, következésképp egy külön vált Erdélynek nem lehet felelős kormánya, nem tár-czakra osztott felelős ministeriuma soha míg a világ; és e szerint míg a birodalom másik felét felelős ministerek kormányozzák, s míg Magyarország is előbb-utóbb legalább a kö-zös ügyeken kívül eső országos tárgyaira néz-ve a felelős ministeriumot jórészt meg fogja

nyerni, minthogy annak költségeit bírja, Er-dély lesz kormányozva a tehetlen autonó-miáért, vagy az Austriába beolvadása mel-lét küzdő két nemzetiség versenygése, s a más kétnek félrevonulása miatt, oly primi-tív kormányforma alatt, mely egész Európá-ban már túlélté magát.

Im ez a jelenlegi állás. Ezen hangulat élénken felismerhető volt a főtörvényszék fe-lletti tárgyalások közben, s a mint tovább fog menni azon képviseleti gyűlés a szervezeti kérdésekben, ezen nagy elvi különbség mind inkább fog mutatkozni, s mind inkább ki fog tűnni, hogy Erdély külön autonómia törek-vése annyira, mint lemondás minden magasabb vagy alaposabb joggyakorlat lehetőségéről.

Mindebből a tanulság az, hogy a dolgok történelmi fejlődését semmi njabb elmélettel helyettesíteni és kárpótolni nem lehet; legje-lesebb építmény az, a mely az időben rend-szeresen állott elő. Nagyobb és hatalmasabb nemzetek sem tudtak az elhagyott ut helyett újat venni. Im Franciaország évszázad óta küzd újabb-újabb államformák között, s nem volt és nincs maig biztos megállapodása.

Sorsszerűleg összehuzódott népekből ala-kitott a történelem országokat. Minket román-okkal, szászokkal, tótokkal, örményekkel, razzakkal, egy hatalmas hegylánczozat gyű-rítetbebe összevont; a véget mutatta ki, hogy ez országnak a folyvást rácsapó veszélyek el-len szüksége van szövetségesre, s e célra egy közös dynastia által egyesült Austriával, fenntartva annyi század alatt külön alkotmá-nyos és historiai jellemét, nemzetiségét és földirati határvonalait.

Védelmzett Austria hajdan a törökök el-len, midőn vele legelőbb szövetezkének, több harezza az óta nem volt miattunk, határainkat soha e szövetekezés után ellen nem támadta meg, annál többen támadták meg a császár-ság határait; mi becsülettel adtuk vissza a Budavárához hozott kölcsönt, megharcoltunk Austria épsegeért a poroszokkal, francziákkal, törökökkel, olaszokkal; harcolnunk ma is ha-zánkfiak távol országban.

Szükségesek voltunk egymásnak s e szük-ségnek megtudtuk felelni a nélkül, hogy szorosabbra kellett volna huzni azon lánczo-kat, melyek minket szent jogok s szerződés-ek által külön országos életben összecsatoltak.

Miért ne lehetne menni külön területünkön oly közös előhaladás felé, a mint mentünk külön területeinkről védeni az összezt a rátá-madó ellentől?

Egyébíránt minden politikának az idő tűn-teti ki hiányait s lehetetlenségét. Mi az utóbbi időkben csak inkább meggyőződünk arról, hogy Erdély négy nemzetisége három egy-mástól egészen különböző álláspontot követel. Mindeniknek van igaza saját viszonyaiból s felfogásából kiindulva. De egyik sem nyerhet meg mindent, az igaz ut a történelmi rendes fejlődés útja.

A szászok elmélete is tehát alapján épp oly igaz, mint a románoké; reájok nézve, a kik germán elemhez tartoznak, egy közvet-lesebb unio Austriával nemzetiségüknek annál nagyobb szerepet biztosítsa, miután ők is jórészt tisztában vannak, hogy a nyelv és nemzetiségek bábeli jogára nézve éppen most elfogadott eszmék a jövő idők gyakorlatában, már gyakorlatatlanságuk miatt is el fognak kopni.

Mindkét elmélet alkotmányos kifejtett ál-lapotot keres: egyik Erdélyben kívánja az al-kothmányos joggyakorlat összegét, a másik képtelennek látva Erdélyt ily háztartásra, elv-ből és nemzeti vonzalomból egyaránt Austria karjai közé siet, s nincs kétség benne, hogy

ha egész Erdély és Magyarország német vol-na, az Austriával közvetlen unio lehetne minden honpolgár legforróbb óhajta, s min-denki oly örömet feladna egy közös nemzeti nagyságról saját országa történelmi határait, mint a mult években feladta Parma, Modena, Toscana stb., hogy egy nagy olasz királyság-ban összevethesse erejét.

Ámde a magyar királyság tizenhárom mil-lió lakosságából csakis egy millió kétszáz ezer a német. Egy millió érdekeért pedig soha nem lehet absorbeálni tizenkét milliónak nemzeti-ségét s történelmi hazáját.

Im ez igazság az, a mely miatt Bach centra-lisatioja megbukott. A magyar királyság ön-magában, létszám a arányában bírja a bennlakó nemzetiségek nemzeti lételének garantiáját, s egyszersmind e végzetsszerű létszámban bírja Austria a magyar királysággal összekötöt-tének biztonságát.

A királyság lakói közt a honalapító nem-zet a népességnek csak fele részét számítja, és így az oláh, szerb, tót, német, orosz stb., mely a királyság határain belül lakik, a szem-élyes jogegyenlőség kimondása után többé soha sem félhet a magyarok elnyomásától, mert egy nemzeti elnyomás ellenében hasonló népességi erőből fejthet ellentállást; míg el-lenben egy centralisált Austriába minden ki-sebb nemzetiségnek oda kellene olvadni.

A szászok eszméje tehát nem szűlhet köz-megnyugvást, az oláhok eszméje szintén nem szűlhet hazánkra nézve valódi alkotmányos kifejlődést, a mostani alkotmányos háztartás tisztult kívánalmai szerint.

A két nézet két egymással harczoló esz-me, s harczának célja sem igér örömdetést jövőt. A két nézet össze nem olvadhat, a harez békepontjai egy harmadik, egy közép és történelmileg fejlett eszménél vannak, melyet mindeniknek kerül, s melyre a végén mégis oda kell jönnök, talán hosszas küzdés s ne-héz tapasztalások után.

Bécs, június 22.

(M. K.) Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy igen fontos hírrel lephetem meg Erdély-ország közönségét, főleg pedig a közönség azon részét, mely az Erdélyben építendő vasu-ti vonalak mi irányu kivitele iránt kiváló érdekekkel viseltetik. Előre kell bocsátanom, hogy az arad-n-szebeni vasuti vonal építésé-nek foganatba vétele kétséget alig szenved-het, annyival is inkább, mert a hivatalos "Wiener Zeitung"-ban már is megjelent az illető vonal építésének vállalására a felhívás; azonban a szeben-brassói vonal iránti újabb eszme nem mondhatnám, hogy az itteni kö-rökben talán viszhangra talált volna, sőt nagy érdeklenséggel követik az e célra kijelölt bizottmány munkálatait.

Sokkal nagyobb azonban az érdekltség a legújabb időben lendületet nyert kolozsvár-károlyfehérvári vasuti vonal eszméje mellett, mely eszme már is annyira karoltatott fel, hogy bizonyos forrásból nyert értesítés foly-tán, teljes életképességben hajtja életének első csirait.

Az eszmének gyors felkarolását azonban maga a tény és ennek még gyorsabb keresz-tül vitele is fogja követni, mert midőn e so-raimat végzem, már is arval foglalkoznak, hogy kire bizassék a helyszínen történendő előmunkálatok kivitele?

A kolozsvár-k-fehérvári vonal építésé-nek megindítására főleg azon okok szolgál-tattak alkalmat, hogy azon minden közleke-dést nélkülöző vidék, mely Kolozsvár, Szamos-Ujvár, Szász-Régen, Maros-Vásárhely és Tor-da közt fekszik, az erdélyi vasuti hálózat egyik vagy másik ága által átmettszve, ter-mesztényeit a világ piacára elküldheti képes lehessen.

A szükséges előmunkálatok megtételére úgy hiszem az ismert nevű Kazda magánzó

mérnök ur, ki az ipoly-sajóvölgyi vasut dolgoztatásával is meg volt bízva, a helyszíneire ki fog küldeni, és már a jövő hét első napjaiban Kolozsvárra elindulni.

Hogy miképp fog a k.fehérvár- és nagy-szebeni vonal összecsatoltatni, vagy talán Kolozsvárról tovább meddig és merre építtetni? az a jövő fátvolya alatt rejlik, melyet egyelőre letelezni erőmön kívül áll.

Nem mulaszthatom el egyuttal Magyarország törvénykezési ujja szervezése iránt legfelsőbb helyen szentesített reformok alapvonalával megismertetni.

Minden bíróság királyi és állandó. Az igazságszolgáltatás elkülönöztetik a közigazgatástól. A peres ügyekre nézve 3 folyamodás leendő, és pedig első folyamodásu bíróságok:

1) A szolgabíróságok, a nagyobb k. városok bíróságai, megyei törvényszékek, mely utóbbiakhoz a váltó és kereskedelmi perek is lesznek utalva.

2) A kerületi táblák, k. delegatio alapján, a kir. tábla tagjai által személyzet dolgában megerősítve, mint a kir. tábla. Tömörösváron kerületi tábla állítatik. A különös büntvényekre első folyamodásu országos törvényszék állítatik Búdán.

A bírák kötelezvék bírói tisztú vizsgát és ügyvédi cenzurát kimutatni, miért is az összes bíróságok hivatalnokai nyugdíjazás és egyéb elbánás tekintetében az örökös tartományok hasonló szaksu hivatalnokaival hasonló tekintet alá jönek. A bírósági személyzet felett minden kerületi tábla fogja a maga kerületében gyakorolni a fegyelmi felügyeletet, sőt egészen az ügyvédi vizs alattétel meg fog szigorítani.

Ezen legfelsőbb helyen egyelőre szentesített intézkedések adják első életjelét az új kanzellár ur tevékenységének.

Jelentése

a 3-dik kormányelőterjesztés előleges megvitatására kiküldött országgyűlési bizottmányának az erdélyi országgyűlés összehívását, összealkotását és működését illetőleg.

(Folytatás.)

A 15-dik §. a kormányjavaslatbeli 30-dik §-nak felel meg, mely szerint azok, kik több választó kerületekben választási joggal bírnak, kötelezvék azon választó kerületben, hol választani akarnak, egy a saját lakhelyök politikai hatósága előjárója által kiállított bizonyítvánnyal tanúsítani azt, hogy azon kerületben, hol lakásuk van, választási jogukat nem kívánják gyakorolni, mely bizonyítvány, az azzali visszaélés kikerülése tekintetéből a választási irományok között meg kell tartandó.

A 16. 17. és 18-dik §§. egyetben megfelelnek a kormányjavaslatbeli 31. 32. és 33-ik §§-soknak.

A 19-dik §. megfelel a kormányjavaslat 34-dik §-ának, azon módosítással, hogy a b) alatti pontban az mondatik: hogy azon személyek, kik ellen az a) alatt megnevezett büntetésre méltó tettek miatt bírói vizsgálat indított, (Untersuchung eingelegt worden ist), a választási jogból kizárják.

Ezen módosítás azért tétetett, mivel ezen kitételek a büntető perrendtartásban is kifejezve vannak, és ez által elejét vetik annak, hogy ezen szövegnek különböző értelmezést lehessen adni.

A 20-dik §. az országgyűlési alapszabály 35-dik §-ból van átvéve a megfelelő módosításokkal.

A 21-dik §. összhangzik mindenkiben a kormányjavaslat 26-dik §-ával azon hozzáadással, hogy a középponti választmány megválasztásánál tekintettel kell lenni a választó kerületben lakó nemzetekre, hogy így a cselekvénynek is az országban lakó nemzetek egyenjogúságának elégtétessék.

A 22. 23. 24. 25. és 26-dik §§-sok megfelelnek a kormányjavaslat 37. 38. 39. 40. és 41-dik §§-ainak a kellő irályi módosításokkal.

A 27-dik §. egészen összhangzik az országgyűlési alapszabály 42-dik §-ával, csak a c) alatti pontban tétettek hozzá a szavak: saját kebeléből.

A 28. 29. 30. 31. 32. és 33-dik §§-sok mindenkiben összhangzanak a kormányjavaslat 43. 44. 45. 46. 47. és 48-dik §§-ival, a bizottmány javaslatának 29-dik §-ában tett irályi módosítással.

A 34-dik §. az országgyűlési alapszabály 49-dik §-ból van véve, a d) alatti ezen hozzáadással:

"Kibuzza a lajstromokból az illető h. tóságból kapott tudósítások alapján mind azon személyeket, kik ezen törvény 19-dik §-sa alapján a választási jogból kizárják",

és így a kormányjavaslatbeli d) pont a bizottmányi javaslatban e) pont alatt jön elő; ezen hozzáadás szükségesnek találtott azért, hogy senki olyan ne élhessen választási joggal, ki arra nincsen a törvény értelmében jogosítva,

Továbbá a központi választmányának, a felszólamlási bizottmányok működésének bevégezése után való összejövetelére kitűzött határidő négy napról nyolcra tétetett, mint-hogy a négy napi határidő az előkészületekre nézve igen rövidnek találtott.

A 35-dik §. egyhangú az országgyűlési alapszabály 50-dik §-ával.

A 36-dik §. a kormányjavaslat 51-dik §-ból van véve, kihagyván ebből ezen szavakat: kebeléből választandó, mivel különben ezen §. ellentétben látszik állani az országgyűlési alapszabály 40-dik §-ával, a hol az mondatik, hogy a tollvivő melléje rendelőndő.

A 37. és 38-dik §§. egyhangúak a kormányjavaslat 52. és 53-dik §§-aival.

A 39-dik §. a kormányjavaslat 54-dik §-ából van összeállítva, azon hozzáadással az első alinea után, hogy: az az előzőkre és tollnokra, ugy azok helyetteseire való választás oly személyekre esnek, kik nem tagjai a középponti választmánynak, akkor azok a 26-ik §-ban (vagy kormányjavaslat 41-dik §-ban) előszabott esküt kell hogy legyenek.

A 40. 41. és 42-dik §§. változatlanul vették a kormányjavaslat 55. 56. és 57-dik §§-ból.

A 43-dik §. azonos az országgyűlési alapszabály 58-dik §-ával, hozzá adván a végén, hogy a nyilvánosság, a mennyiben a hely engedi, nincs megtagadva.

A 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. és 53-dik §§. mindenkiben megfelelnek a kormányjavaslatbeli 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. és 68-dik §§-ainak.

Az 54-dik §. a kormányjavaslat 69-dik §-ból van szerkesztve, kihagyván ez utóbbiból a következő szavakat: "egy második választás vitetik végbe, és ha az sem eredményezné a kívánt általános többséget", ezen szavak azért hagyattak ki a bizottmány által, hogy a választás cselekvénye rövidítették és ne legyen három választás.

Az 55-dik §. megfelel az országgyűlési alapszabály 70-dik §-ának, kiigazítván az előbbinek értelmében.

Az 56. 57. 58. és 59-dik §§. mindenkiben azonosok a kormányjavaslat 71. 72. 73. és 74-dik §§-aival.

A 60-dik §. egy új §., melyben meghatározzatik, hogy azok, kik a választás körül munkálkodnak, 3 ft napidíjt kapjanak.

A 61-dik §. a kormányjavaslat 75-ik §-sa szerint van szerkesztve, azon hozzáadással, hogy az országgyűlési tagok 5 ft napidíjt kapjanak az országgyűlési elnökök által kitételezésük napjától kezdve, és utóköltésük lakhelyüktől az országgyűlési helyig és vissza, minden mérföld után 1 forinttal megtérítették.

A 62-dik §. a kormányjavaslat 8-ik §-ából van összerkesztve, ez utóbbinak zárttele kihagyásával, mintán magától értődik, hogy a választás érvényessége fölötti határozatnál a választás jegyzőkönyvei szolgáltak alapul.

A 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. és 71-dik §§. a kormányjavaslat 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. és 17-dik §§-aiból vannak szerkesztve a kellő irályi módosításokkal.

A 72. 73. 74. és 75-dik §§. mindenkiben azonosok a kormányjavaslat 19. 20. 21. és 22-dik §§-aival.

A 76-dik §. az országgyűlési alapszabály 23-dik §-sa szerint van szerkesztve, kihagyván ez utóbbiból a szó: „divatozó” mint felesleges.

A 77-dik §. magában foglalja a kormányjavaslatbeli 24-dik §-t, kihagyván a szót: „ide mellékel”, minthogy az ügyrendtartás a jelen törvényhez most nincsen csatolva. Ezeket bátorodik a bizottmány az erdélyi országgyűlés számára kibocsátott ideiglenes alapszabályra vonatkozó kormányjavaslatra nézve előadni.

Ez alkalommal szoros kötelezőségének tartja ezen bizottmány „az erdélyi országgyűlés ügyrendtartására” nézve jelenteni:

hogy a bizottmány, a mint ez a tárgyalási jegyzőkönyvből bővebben megállapítható, bevégezvén az ideiglenes országgyűlési alapszabály feletti vitatkozást, az ideiglenes ügyrendtartást vette tárgyalás alá azon okból, mint-hogy az ideiglenes országgyűlési alapszabály 24-dik §-ában az mondatik: „hogy az országgyűlési tanácskozások körül a mellékelt ügyrendtartás megtartandó”, és mivel ez okból a bizottmány azon nézetben volt, hogy ezen két munkát egymással szoros összeköttetésben áll. M. d. n. azonban a bizottmány tanácskozásai a 67-dik §-ig ért, az országgyűlés magas elnöksége által a magas kir. udvari korlátokhoz elnökségétől vett rendelkezést folytán arról lett értesítve, hogy az ideiglenes országgyűlési ügyrendtartás nem tartozik a bizottmányi vitatkozások alá, és a tekintetben tanácsadások megszüntetendők, mely okból a bizottmány az ügyrendtartás feletti további tanácskozásait meg is szüntette, s így maga jelentését az ügyrendtartásra nem terjeszteti ki, hanem e tekintetben bátorodik ülésai jegyzőkönyvére hivatkozni.

Végül bátorodik a bizottmány ide mellékelni

a) A bizottmány javaslatát az országgyűlés összehívásáról, összealkotásáról és működéséről;

b) egy átnézetet a paragrafusokról, a mint azok a bizottmány munkálataiban és a kormányjavaslatban, továbbá a kisebbség (minoritás) külön véleményében előfordulnak;

c) a kisebbség javaslatát, az osztály szerinti érdekképviseletre vonatkozólag, mely javaslatot részben az alólt elnök is pártolja, mely munkálatok azon megjegyzéssel terjesztetnek elő, hogy az ülési jegyzőkönyvek körül jelentés mellett terjesztettek fel a magas elnökséghez, az országgyűlési levéltárban leendő megőrzés végett.

N.-Szeben, dec. 29. 1863.

Plecker József, s. k. Moga Demeter, s. k. elnök. előadó.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Maros-Ludas, jun. 19.

Irtoztató elemi csapás! Sodoma és Gomora.

Haládatlanabb pálya e világon nem lehet, mint a gazdág; hogy mennyit tűr, szenved, nélkülöz mig szántását vetését végzi, és annak utána mennyit irtózik, fél, hogy az aratás, hordás, cséplés- és emésztésben valaki megelőzi, azt csak azok tudják, kik benne vannak, vagy a színhelyeken laknak.

Helységünk Maros felőli határrészében, ugy Maros-Gezse, Maros-Keze, Csakelaka, Maros-Bogáth, Czintos, Oroszi, Kutyalva, Maros-Dátos, Maros-Lekenze, Nagy Ikland, Mező-Kapus- és vidékhez tartozó helységek határára, e hó 17-én a déli időben, minden helyen alig egy félóra alatt, az aratás, hordás, cséplés és az ily kezelésen átment gabnának elköltése is vége ment, csakhogy e csodamunkát nem emberi erő, hanem a kérelhetlen jégverés vitte véghez, nemcsak, hanem jég uram még egyéb mesterségekre is vágott, melyből csak a rontást tanulta meg. Hiven és igazán kívánom leírni az egész esetet. Van korombhoz képest az élet viszontagságairól sokféle fogalmam, de egy olyan jég-esőről minő a tegnapielőtti volt, nemhogy nekem, de nagyapámnak a nagyapjának sem lehetett.

Nyájas olvasó! ugy jött a nehéz felhő Maros-Csucs és Maros-Gezse hegyeségei körül fel a Maros folyó melletti határok- és falvaknak, hogy szinte azt hitte az ember, hogy felakariják falni az egész földgömböt, vagy talán már el is nyelték! A folytonos villámlás és dörgés között, aránylag kevés esővel vegyített jég hullás, azonban tudatá velünk, hogy a föld még nem jart ugy mint Jónás. Galambtojás nagyságúval elkezdve, puksajtós nagyságu és alakú, igen sűrű jégdarabok hullottak, iszonyu zúgás- és szélvihartól kísérve, lélekzáró pusztításokat hagyva maga után. Több százakra menő juhok, sertések, számtalan szárnyasállatok lettek áldozatai, e rövid, de retentő időnek, sőt még emberélet is elveszett Maros-Bogáth helységében 3, közte 2 kis gyerek, kiket a vihar édes szülőik karjai közül kiragadva, földhöz ütött, az utóbbit a jégverés folytatva, és egy megélemedett nő; többen veszélyesen meg vannak sebezve és megbénulva. A mely határon az idő nehezebb része járt, az ugy néz ki, mint az országút.

Mit szólnak az épületekről egyebet, mint-ha azt mondom, hogy képzeljen magának az olvasó oly épületet, mely vári ostromot állott ki, se zsindely, se deszka fedél épen nem maradt, ablakokból még hirmondónak sem menekülhetett egy.

Hát a szélvihár mit mivel? Ki tudná azt mind leírni, házfedeleteket, csűröket, istállókat, töröküzakasokat, de még templomokat is összerongált; az utóbbiak közül legtöbbet szenvedett az idevaló görög-nem-egyesülteké, melyet teljesen földszintről földöntött és összetört. Sajnátságos szerencsétlenség e helységre nézve, hogy nem egészen egy év alatt, mindössze volt két templomától megfosztassék, az egyik görög-egyesült, mult év augusztus 19-én elévén, és a fenemlített most a vihar eldöntvén. Most talán csak rábírtatók lesznek már mind az alsó osztályhoz tartozó lakosok, hogy a katonákért kapandó szállásolási kirajezárokat mindenki, az ő felekezetéhez tartozó templom számára adja, mire a ref. és r. kath. hitvalláson levőken kívül, hasztalan törekedtem most két éve őket rávenni, bárha a szolgabíró uron kívül, az illető lelkes urak is buzgógnak segítségemre.

Több pártolás kell a templomoknak, mert még megértem rövid időn, hogy bárha kevesebb hite van a rom. kath. és reform. egyházaknak, hamarabb fogok ilyeszeri templomokat látni. A Mindenható bárhol lehet imádni, azt tartja a szentírás, de tekintve helységünk haladását, mégis valahogy lenne az, ha a

megkárosult két templom, a régi stílus szerinti építve. Ugyan nekem ezzel mi közöm sincs, csak éppen megjegyzés képpen hozom azon valláson levő idevaló lakosoknak fel, kiket érdekel az ügy, tájékozásul. A fenebbi helyi viszonyainkat ábrázoló elmékedéssel elmaradtam a főtárgytól, melyről még kevés szólni valóm van.

Maros-Bogáth helységét és annak határát, hol a vihar legnagyobb ereje centralizálódott, megnézni a nélkül, hogy a rontásoknak legnagyobbtszertűségét ne bámulja és ne könyönyezze az ember, teljes lehetetlen, érzékeny szívűek ne is vágyódjanak megtekinteni a helyszínét. Nagy szerencsétlenség volt e nehéz idő az utasra nézve is, de különösen a szegény borvizes székelyekre, kiknek a vihar szekereiket az ut mellett árkokba földöntvén és összerontván, majd minden tartalommal tele volt füveiket összetörte. A szilajabb természetű lovak a jég puffolásától, naugyszerű dörgés és villámlástól megijedvén, elkapák a szekereket és vagy az első két kerekkel, vagy az egész szekérrel árkon, bokron szaladtak, míg a Marosba találtak sárgokat. Bámultak egy pár 4 éves hamos csikót, idevaló Nyerges Ferencz birtokos tulajdonát, melyek a szekeret nem távol a kutyalvi révtől földöntvén, az első két kerekkel beszaladtak a Marosba, azt átúszván és a tulsó partot elérvén, mintán megmászhatatlan volt, visszafordultak folytonos jégverés között, azonban az egyik, lebet a hamba belékeveredvén, beléveszett a folyóba, míg a másik az első két kerekkel rudastól és a hamba dögölt társát kibuzta a partra, hol borkolva megállott, tűrvén a reá szant jégverést és megmenekülvén sérülés nélkül; azonban egy fehérvári kereskedőnek lovai szintén a kutyalvi révnél a szekeret elkapván a Marosba szaladtak, a tulajdonos szerencsésére nem tilt a szekeren Székér, kocsis, lo azo ban beléveszett; öt darab lovat sodort a vihar a Maros folyóba, itt Maros-Ludason pedig 6 darab szarvasmarhát. Gondoljon magának a tisztelt olvasó egy csatát, melyen csata után minden halott az illető fél által felkerestetik és számbavéttetik, éppen ugy folyt itt is a vihar után, emberek, állatok stb. felkeresése és számbavétele, csakhogy nem azon csatározási komolysággal, hanem megható rimázkodás, sirás és imádság között. A vihar folyóba alatt Maros Bogáth határára egy paraszt kunyhó villám által megittétvén, földig égett. Beállván a vihar utáni csendesség, egyszerű látvány mutatkozott, helyen helyen egy-két, sőt három láv magasságu jégheg. A Maros folyón a jégmenet éppen ugy volt, mint tavasszal mikor a jég megindult, és ez tartott egy jó órát. A föld annyira kezdett gőzölgönni és a gőz oly furesza színt vett, hogy mindenki azt hitte, miszerint a szomszéd helység felbúszakadás következtében vízben úszik.

Kevés idő mulva beállott a nagy zápor, mely sűrű esőbe ment át, és szinte 24 óráig tartott; a Záhrol ide befolyó tópataka kiáradt, a Maros oly nagy már, hogy szintén ki fog áradni. Ugy látszik, hogy a víz elakarja mosni azt, a mit tegnap a jéghegnek bepiszkolt, hogy a határok a Maros mentén egész tisztán maradjanak; elég fájdalmas, de igaz. Tisztelt nyájas olvasó! Három évig egy más után nagy szárazság, semmi termés; most, midőn a vetések általában ugy mutatkoznak, hogy letakarítások után a mult és jövőendő valamennyire biztosítva lett volna, e nagy jég-hullás! Kell e ennél nagyobb csapás egy vidéknek? 4 évek lefolyta alatt? azt hiszem, hogy itt már bátran elmondhatnók a költővel:

Multadban nincs öröm,

Jövődben nincs remény,

Hanyatló szép hazám,

Miattad vérzem én;

ha a segedelmezésünkre befolyásosabb egyéniségekben nem vetők teljes bizalmunkat.

Nem e sorok írója, ki aránylag semmit sem vezet, mert nem is igen van mit, hanem tudtom szerint 12 elszerecséltlenedett helység lakóinak kérelmét gondolom tolmácsolhatni, midőn az illetőket arra kérem, hogy a jégverte károkat sietve, pontosan és lelkiismeretesen vegyék fel, az elödelengését a megnevezett helységeknek nyörjék meg, addig pedig az adó erőszakos felhajtását szüntessék meg; végre pedig a sujtottabb földmivelők és birtokosoknak esküszöjjenek, illetőleg utaljanak kisegítő kölcsönöket, mert az Isten is megállja érette, kirol azt kérjük, hogy adjon már valahára jobb jövőt.

r. l.

U. I. A Maros tökéletesen kiűtött medréből, a posta és mástéle közlekedés innen M. Vásháry felé teljes lehetetlen; ha a víz apadába menne át, ugy is 24 óra kellene, míg ujbol járhatóvá lenne a kutyalvi ré; a víz azonban nő, és irtoztató károkat mivel. Helységünk nagy része vízben van, az országúton felült 2 1/2 lábnyira áll a kiűtött folyó, két felől a helységbe való bejárásnál.

Maros-Ludas, junius 22-én, 1864.

r. l.

S.-Sz. Gy. Szeg., jun. 4.

A málnási bugyogó nevű kénese hideg gyógyfürdő folyó évi június 1-én megnyitattatván, szélszerűnek véltém annak rövid ismeretét tenni közre; remélve, hogy ezáltal sok szenvedőnek hasznos szolgálatot teendek.

A málnási kénese hideg gyógyvíz Erdélyben Háromszéken, Málnás és Mikó-Ujfalu közt, mindkettőtől egy negyedórás távolságban bugyog fel, egy erdőséggel koszorúzott domboktól kerített virányos völgyben, melyen az Olt folyó kigyózáva halad tova.

A forrásnak, mely messzire hallható zúgással bugyog fel, egy nagy s a cseknak megfelelő meder van ásva, mely kétfelé osztva — férfiak és nők számára — elegendő számú és jólrendezett vezetékek szálakkal van ellátva.

A forrás körül néhány lépéssnyire van 4 épület 23 berendezett lakszobával.

A málnási kénese-víznek természetelleni sajátságai. A bugyogó vize kissé zavaros, szőkés sárga színű, s a nagymennyiségű kénkéreggá kifejeződése következtében, különösen kora reggeli és borus időben, valamilyen éjszakai fojtós szaga. Ize első pillanatra savanyusdát, majd kellemetlen édesre változik át. Hőmérséklete +15° R. Aránsulya 1,0013.

Vegytani alkatrésze:

Gergelyfi, Békési és Pataki orvostudorok e vizet elemezvén, az utóbbit talált egy polgári forrásban:

Kénsavas szik élegetől	0,80
„ méz élegetől	3,00
„ vas élegetől	0,60
Szikkalvagból	1,20
Szénasavas keser élegetől	1,20
Tim élegetől	1,00
Vonat-anyagból	0,80

Összesen: 8,60 szemert.

A málnási kénese vizet meglegő eredményel használják a következő betegségekben:

1) Idült, kínzó és minden orvosi szerrel daczoló fejfájásokban, szagató csonthéj-dalmak- és zsgorodásokban, ha t. i. ezen bajok esz és köszvény által idézték elő.

2) A nőknek némely bajiában, u. m. a belső ivarszerveknek, névszerint a méhnek vérdús és túltengett állapotában, petefészki keményedésekben, a méhkiirtók dugulásá következtében származott hószám hiány- és idültült vált fehérfolyásban.

3) Az idült kiütésekben, u. m. eszmőr, izzag, recsetben és lábszár fekélyeknél.

4) Némely idegkórokban, mint göresük, vidad-tánc és szélhűdéseken.

A fürdőnek használt bugyogótól csekély távolságban még három, egymástól néhány lépéssnyire eső, kisebb szerű forrás bugyog fel, melyek, kissé savanyusdát csipős ízűkről jellemezve, kisebb nagyobb mennyiségű szénasavat tartalmaznak, bővebb elemzésük azonban e forrásoknak még eddigelő hiányzik, s csak is tapasztalt hatásuk szerint nyertek a néptől külön-külön: ivóviz, (mely kellemes ízű) hajtóviz és szemviz nevezet. Ez utóbbit idült hurutos körhátyalobban, mosóvízzel jó sikerrel használják.

A fürdő élelmi szerekkel a két szomszéd falu látja el és pedig igen jutányos ár mellett, sőt a fürdőtulajdonos ur maga is szívesen vállalkozik a körülményekhez mért étkek kiszolgáltatására.

A fürdőt időnkint több birneves orvos látogatván meg, a szükséges orvosi utasítások sem szoktak hiányozni. E sorok írója különösen e célra a fürdőt hetenkint kétszer látogatandja meg.

Dr. Szabady Ferencz.

Az Erdélybe jött magyarországi szűkölködők számára.

— Nagy-Szeben sz. k. városában, a külső majorsági pénztárból utalványozott 200 forint felül — az ottan munkálódott inségtügyi fiókbizottság hivatalos adatai szerint — következő könyöradományok nyújtattak: gróf Bathányi Julia, gr. Montenuovo Vilmosné 6 nmlga 20 frt, gr. Montenuovo Vilmos hadi-főparancsnok ur 6 nmlga 20 frt, L. W. 5 frt, gróf Béli Berta 20 frt, gr. Béli György 20 forint, A. B. 3 frt, Kabdebó 5 frt, Barsay Zsófia 5 frt, gróf Dessewffy Louise 5 forint, Mezey János 2 frt, Kittler Nándor 1 frt, Szalánczy Kriszta 1 frt, Szebeni Pál 1 frt, Jakab Bogdán 1 frt, Gervay 10 frt, Péchy 4 forint, Sombor törzs-orvos 3 frt, Rohm ezred-orvos 4 frt, Sulucz 2 frt, Bausnern Gvidó cs. kir. ezredes 5 frt, Bausnern Gvidóné 2 frt, Knetka 1 frt 10 kr, Dutezynski 1 frt, Bugzó 3 frt, Bautz főhadbiztos 2 frt, báró Gerliczy Sutura 10 frt, b. Gerliczy Albert 10 frt, b. Gerliczy Zsuzsa 10 frt, b. Gerliczy Béla 10 frt, Dr. 1 forint, Maretetti 1 frt, Waldstein ezredes 5 frt, Wégh Samu 1 frt, Agotha 1 frt, J. Zúrner 2 frt, Hersényi 3 frt, Sütköd (Kereskedő) 15 rőf kelmét, Zerbes Teréz 5 frt, Frigyes 2 frt, Papp János, orsz. pénzügyigazgatósági fogalmazó 1 frt. Összesen 208 frt 10 kr.

A megnevezett nemesekből adakozóknak,

valamint Montenuovo Alberta gróf kis-aszszonyának, és ngos Gelanné urasszony-nak, a 7. számú cs. k. dsiadások alezredese nejeinek, kik a Sütköd utól ajándékoztak kelmét, az inségek gyermekei számára maguk sziveskedtek ruhákka elkészíteni; s végül a gróf Mazzuchelli cs. k. gyalod s ovezred parancsnokának, ki az ezred jeles zenekarárt, a szűkölködők számára márcz. 13-dikán rendezett egy hangversenyen készséggel odagegedé, mindenk fölött pedig gróf Montenuovo né urasszony ő nagyméltóságának, mint a Szebenben tartózkodott inségek ez erényetlen gondossága jövevőjének, az emberiség nevében, érdemlett tiszteletteljes köszönetet nyilvánít, Kolozsvárt, június 21. 1864.

Az inségtügyi közp. korm. bizottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) N.-ercei Toldalagi Ferencz gróf hosszas betegség után a tíferti fűdön folyó hó 16-kán meghalt. Béke poraira!

— A mint halljuk a múlt héten Kolozsvárt befogattak történt. Az elfogottak, állítólag két lengyel menekült és egy erdélyi földbir-tokos.

— A Királyhágón túl Fehérmegyében forradalmi névsor kering, melyen valamennyi lengyel internáltnak, emissáriusnak, emigránsnak és más forradalmi főeknek neve közölve van. Ilyenek a többek közt: dr. Kaminsky Ignác, ki egy bécsi nagykereskedőháznál 12,000 fegyvert rendelt volna meg; aztán Deperte Lajos, ki Haas, Kaas, báró Kaas név alatt is ismeretes, s kinek részére Boroszlóba egy sajtógép és betűk is érkeztek. Ezen ember, ki jelenleg külföldön tartózkodik, már 1860-ban különféle „izgató s gyújtogató” iratokat terjesztett Magyarországon, s nem ok nélkül gyanítják, hogy ezen sajtógép szintén ily izgató, forradalmi és más „ördög-iratok” — a bécsi „Vfr.” szava — nyomtatására szerezetett. A hatóságok felhívták, hogy figyeljenek azon uttlevekre, melyeket Scotto hollandiai consul B.-ban a lengyelek számára szokott adni. (P. H.)

— A „Botschafter” felmondja a barátságot a halálán oláhoknak, melyet csak néhány nap előtt oly hízegő kifejezésekkel rájuk erőszakolt. Nagy hibául rojja fel nekik azt, hogy ők „1850—1860-ig, mely időszaknak oly sok jót köszönhetnek, csak a halátság és a fitymálás szavait használták”, és gyanúsítja ama képviselőket, kik legelhatározottabban szoltak a kormány előterjeszténye ellen; azt mondja róluk, hogy ők vörös republicánusok, „az oláh hegypárt tagjai”, mert „ők azon önmegtágadást, melylyel az állam végrehajto hatalma, kinevezési jogát Erdély süllytjeire szorítja, nem tekintik az egységes állam nagy engedményének Erdély politikai külön állása irányában, hanem úgy fogják fel azt, mint az országnak tisztán belligyét, és ezen értelemben tárgyalták azt. Az ő nézete szerint Erdély a „végrehajto hatalom” iránt a „nagy engedményt” azért tartozik rendkívüli hálaival, mert ezental nem fogja többé „idegenek a bennszülötteket megfosztani a hivatalnoki állomásokkal összekötött előnyöktől.” Ez tehát most a dolog bibije? — jegyzi meg a „Vaterland.” A nagy önkormányzati kérdés szerény tápintézetű kérdéssé fejlődik ki? Dicsékedhetik-e az a legnagyobb politikai vívmánynyal, ki a legzserisabb falatoknak nyelibe? És azon kételyek, melyek tán nem az egyes nemzetiségek közt megváltozott hatalmi viszonyokból, hanem egyszerűen Kenyéririgységből merítettnek; ezek a lényeges kéte-lyek, a többi mind csak formai, melyek ha csak használnak kecsgettek az ügyet, alig érdemlik meg a különös tekintetbe vételt.” Bizony szép ez a nagy politika!

— (Siketnéma orvosa.) Párisban most egy angol orvos mulat, ki azt állítja, hogy gyógy-szert tud a siketnémaság ellen. Gyógymód-szerét leírva, egy lepecsételt iratban letette a francia akadémia elé. Ez irat egy év múlva fog felyittatni, mikor a gyógymód nyilvánossá és közös birtokká lesz. Addig annak alkalmazását saját kizáró jogul tartá fenn az angol orvos. Egy egy siketnéma gyógyításáért 25,000 frankot kíván. Azt nem írják, hogy gyógyított-e már meg egyet.

— A párisi nyomdász segédek közelebb oly ajándékkal lepték meg Berryer urat, ki őket a törvénszék előtt védelmezé, midőn körülbelül 18 hóval azelőtt a szövetség-kötésről voltak vádolva, mely egyetlen a maga nemében. Berryer számára ugyanis kinyomat-ták Bossuet gyászbeszédeit egyetlen egy példányban. A könyv Laburenál nyomatott, Didot-féle betűkkel s gazdagon, de egyszerűen van bekötve. Az első beszéd előtt van az ajánlat, mely következőleg hangzik: „Mester Berryernek ajánlván. Elismerésünk e bizonyítványa emlékeztessze a jövő időket ama híres ügyvéd tehetsége s önzetelenségére, ki ékesszólását jogaink védelmének szentelé.” — Az ajánlatot 2027 francia s algrí nyomdászsegéd írta alá.

A könyv negyedrétben 416 lapból áll. Oly nagy gondal készült, hogy egészen hibátlan. A correctura s revisio lenyomatokat mind el-eztették, s erről rendes jegyzőkönyv van ve-zetve, hogy az illető mű csakugyan csak egy példányban legyen meg. Berryer nagyon meg-a-ja az ajándék. „En, szolt az ezt átnyújtó küldöttségnek, én tartozom önöknek közö-szettel. Önök remekművet ajánlanak nekem, megérdemlem-e azt, miután nem tudtam önöket felmentetni? Elfogadom uraim, mert engem s unokáimat arra emlékeztet, hogy oly ügyet védtém, melyet igazságosnak tartottam, s melyben a jog- és a szabadságot láttam képviselve!” — Mitán állapozza a könyvet, felkiáltott: Uram: szivem melyéből mondok köszönetet önöknek; önök elhalmoznak jósa-gokkal. Ily bizonyítvány elfeledtetni egysze-r-mind velem a fájdalom és szomorúság pillanatait. Ez utóbbi szavaknál az aggastyán szemébe könyek gyűltek.

— A nemzeti színház intendánsa folyamo-dásár, mint a „G. C.” írja, ő Felsége ki-jelentette, hogy a nemzeti színházra szánt 60,000 frny segélypénz, még pedig 50,000 frt maga a színház, 10,000 frt pedig a fel-á-llítandó s a színházal összekötendő színházi iskola számára, az országgyűlési rendelkezésig, ezután évenként minden további folya-módás nélkül kiszolgáltatandó. A folyó szin-házi évre eső 50,000 frtból 10,000 forint már utalványozva van s a többi összeg, a szám-adások megvizsgálattása után fog kiszál-galtatni. Bizony a kolozsvári színháznak is jól fogna most egy kis subventio.

— Nemzetközi kutyakiállítás tartatik je-lenleg Londonban, a mely érdekességével min-den eddigit felülmul. A walesi herceg maga is számos saját nevelésű kutyát küldött be, melyek közül több nyert első díjat. Jelesen „Cabol”-ja, melyet két év előtt északamerikai utjában kapott ajándékba St. Johns városától, ez idő szerint aligha nem az egyetlen valódi fundlandi Európában. Egy kis tömzsi kutya ez, igen finom fejű és bódzserű, fénylő szén-fekete szőrrrel. Kitalálók a német bikamarók is. Ezutal a verezgő kutyák vasrácsal vannak elrekesztve a közönségtől.

— Éppen most vesszük, és a hazai borá-szat érdekében sietünk közé tenni egyik első szőlőszádnánk és borásznok volt királyi tá-b-lai rendes ülnök Gál János urnak azon öv-venedtes tudósítását, hogy oly sok igekezet-el és költséggel segérgált és rendbehozott szőlői a mult kemény tél alatt nem veszte-ki, mi oly sok szőlőinket érte Erdélyben; hanem a mostani kedvező időjárás alatt szép fejlesnek indultak. Minélfogva az idén nem-csak sok gyökeres porhajosakat szándékozik készíttetni, hanem sima veszőket is több ezereket szedet. Figyelmeztetjük tehát ezen, jelenben már bevezégre levő segérgált, mint-egy tízenhárom hold kiterjedésű két szőlőjére mindazon gazdáinkat, kik az okserű neme-ssebb szőlőművelést a nevezetesebb fajokból, mint azon gazdasági ágat, mely gazdasatunk-ban a legfőbb figyelmet érdemli, folytatni akarják. A Gál Jánosnál megrendelhető szőlő-fajok a következők:

I. Asztali fajok. a) Szagosak: 1) Passa tutti (muskotály király), 2) Musqué croquant (ropogós francia muskotály), 3) Musqué d'Alexandrie blanc (fehér kecske-csicsó muskotály), 4) Musqué de Smyrne (smirnai muskotály, későn érő), 5) hamvas muskotály, 6) fekete muskotály, 7) hazai sárga muskotály, 8) Izabella kis szemű, 9) Izabella nagy szemű; b) nem szagosak: 10) genuai fehér, 11) decandolle, 12) Uva Reginae, 13) Pineau grise, 14) burgundi, 15) molnár szőlő, 16) málvázi veres, 17) chas-selas blanc, croquant, közönséges és reczés levelű, 18) chasselas rouge, 19) hazai fehér kecskecsicsó, 20) hazai fekete kecskecsicsó, 21) apulian.

II. Bornak való fajok: a) külföldiek: 22) risling, 23) tramin veres zamatos; b) belföldiek: 24) Szilagyiból hozott késálja fák-ból szaporított veres bakator, 25) kövér szőlő, 26) király szőlő, az alsó-fehérmegyei elneve-zés szerint, 27) somszőlő, 28) járdován fehér, 29) vékony hajú, 30) sárfőher, magyarhoni faj, itt hibáson fehér bakatornak nevezik. Arak a következők: 1-től 13-ig sima vesző száza 5 frt, egy gyökeres porhajos 10 kr; 14-től 21-ig sima vesző száza 3 frt, egy gyökeres porhajos 6 kr; 22-től 23-ig ezer sima vesző 10 frt, egy gyökeres porhajos 3 kr; 24-től 27-ig ezer sima vesző 7 frt 50 kr, egy gyökeres porhajos 2 kr; 28-től 30-ig ezer sima vesző 5 frt, egy gyökeres porhajos 3 kr; a sima veszők másfél láb hosszúak legalább.

A kik megrendeléseket szándékoznak ten-ni, siessenek azt m. Gál Jánoshoz a maros-vásárhelyi postára intézendő levélben jövő jú-lius 1-ig a végre megtenni sietni, hogy a por-hajosok kellő számban a szükségeset végett maga idejében megkésztessenek. Több meg-rendelők közt az idő, melyben a levél meg-

jövend, adand elsőseget. Áraik jö-z szülret után fizetendők.

— Nyilvános köszönet. Tekintetes Mihelyes Zsigmond k.fehérvári gyógyszerész urnak. Ön azon roppant és és ntán, mely minket Magyar-Igenben május 3-kán majd minden vagyonunk tekintetében tönkre tett, szíves volt kifizetellen gyógyszeri tartozásain-kaik rögön, legkisebb kérésünk nélkül, elen-gedni, az orvosi rendelvényeket emberszerető részvételnek könyei közt minket meglepve visszaadni, és a kik kevesebbel vagy sem-mivel nem tartoztunk, az összecsomagolt meg-küldött orvosi rendelvények mellé kész pénz küldeményt is esatolni. Ily keserűtén jó tett oly időben, mikor számtalanok vagyonait az elszegényítés romjain emelik, méltó vala, hogy nyilvánosság elébe hozzuk. Fogadja ön szíves köszönetünket keserűtén jótéteményedért, és bocsásson meg, ha szerénységét ezen nyilvános közzététellel, mely sok részvételben ke-blet keserűtényi érzésre ébresztet, megbántjuk.

Több magyar-igeni elégett birtokosok.

— Hála nyilvánítás. Dézsalfi özv. Pataki Sándorné született Szentkirályi Anna urasszony Aranyosszéken Szent-Mihályfalván az unitáriusok templomában saját költségén az 1864-dik évi husvét első napjára egy ke-rek furnirozott szép díofa asztalt készíttetett, ezen kívül élte fogalmáig évenkénti uri szent vacsora osztása alkalmára kenyeret és bort ajándékozott, mely tetteiért anyaszentegyhá-zunk nevében és képében, hála köszönetün-ket nyilvánítjuk, s egyszersmind óhajtjuk, hogy az ily nemes tettekben gyönyörködő Is-ten terjeszse messze időkre a vallásos ke-gyes patrona életét, s virágoztassa uri esa-ládját. Szt. Mihályfalván május 16-kán 1864. P. a p. Sándor unitárius pap, D o b o s J ó-zsef gondnok, Bajka Sándor jegyző.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, június 19. A felsőház 17-ki ülésében Ellenborough gróf elő-terjeszté már jelentett interpellációját, s azt állítja, hogy a semleges hatalmaknak Russell gróf közvetítési javaslatát készült kellene vinniük, s hogy Angolországnak, ha Német-ország makacságában megmarad, a német kikötőket zárólina kellene. Russell gróf nem akar részleteket bocsátokzni az értekezlet iránt. Szerinte a londoni szerződés semmi biztosíté-ki feltételt sem foglal magában; Francia-s Oroszország nem akarják kieroszakolni annak fenntartását. Egyébiránt a hajóhad szolgálatra készen áll, s néhány nap batározni fog a béke, vagy az értekezlet félbeszakadása s a háboru fölött.

A „Moniteur” esti lapja szerint Svédország vissza akarja hívni képviselőit a londoni ér-tekezletről abban az esetben, ha ez az Anglia által javasolt Danevirke-Schley határvonalat elvetné.

Franciaország. Páris, június 18. A „Moniteur” esti lapja igen komoly tudósításo-kat közöl Tunisból. Ott általános izgatottság s nyugtalanság uralkodik. A felkelők nem emelték ugyan felebb követeléseiket; azonban ugy látszik, hogy a felkelés élén álló bey, kinek valódi neve Alibon-Rdam, egy „tá-bor-bey-” nevezett ki, mely címet ott az esetleges trónörökös visel, s azt 5000 lovas-sal Testurig küldé. A hivatalos lap még azt is jelenti, hogy a főkinestárnok Európába uta-zott el. Párisban különösen az a körülmény látszik aggodalmat gerjeszteni, mely szerint, a mint ott hiszik, az Angolország által su-galmazott török kormány ezt az ügyet arra akarja felhasználni, hogy Tunisban saját be-folyását ismét szilárdabban megalapítsa, a mi Franciaországnak, mely a földközi tengert francia tónak tekinti, természetesen nem tetszhetik. Már, ha szinte az olasz lapok köz-lése, mely szerint európai csapatok kiszál-lítása már el van határozva, alaptalan, vagy legalább elsiertet is, de arra bizton számí-tatni, hogy egy olasz-francia hadtest fog kiszállani arra az esetre, ha Törökország csapatokat küldene Tunisba. A tunis-algrí ha-táron tetemes francia csapatok vannak felál-lítva, s ha az ama hadtestbeli tisztok levelei-nek hitelt adhatni, egész biztonsággal várják az ott felállított francia haderőnek Tunisba bevonulását. Még nem tudhatni pontosan, hogy sajátjuk, kinek pártjára fog kelni a francia kormány; azonban ugy látszik vágyai oda vannak irányozva, hogy a Tunist Konstanti-nopollyal összekapcsoló végös kötelekek is szétbomoljanak, s hogy ama tartomány egé-szen Franciaország befolyása alá jusson.

Németország. Berlin, jun. 18. Az orosz és porosz diplomatiának, a három uralkodó találkozására által előidézett tárgyalásaira vonatkozólag a „N. P. Ztg.” következőleg ír: „Görtsakoff hercegnek Bismark ministe-r-elünkkel folyt beszélgetései arra a tévútra vezettek, mintha azok tárgyat a Lengyel-ország iránti garancia-szerződés képezte volna. Ha Görtsakoff herceg Berlinen át utazik, a

közte s Bismark közt történt beszélgetések, még ha a két ur közti régi ismeretségtől tekintünk is, nem lehetnek meglepők. Hírszerint e beszélgetések tárgyat, az égető kérdés, s a londoni értekezleten kívül, főleg a két ország kereskedelmi viszonyai képezék, mely utóbbi tekintetben a porosz kormány újlag, s most több reménnyel mint előbb, kedvezőbb viszonyokat igyekezett előidézni. A mennyire értesülünk, Lengyelország ügye jelenleg csupán ez irányban képezi a függőben lévő alkudozások tárgyát.

Berlin, jun. 18. A „Vtrind“nak írják: A király ma reggel elutazott Carlsbadba s Bismark ur, legjobb munkatársai kíséretében, ma este indul utána. A két uralkodó találkozására már régen meg fogott történni, s jó hosszasan tartott. Pártnézettől menten, conservatív szempontból tekintve a dolgokat, meg kell vallani, hogy itt sok történet, a mi Ausztria bizalmatlanságát és gyanuját felizgathatja. Mert tény, hogy Poroszország viszonya Ausztriához többé teljességgel nem valami bensős. S jegyezzük meg jól, hogy Bismark ur a bécsi kabinettel soha sem az osztrák-porosz egyetértés régi hagyományai alapján, hanem mindig egy előfeltétel, t. i. Porosz- és Oroszország megegyezésének fentartása mellett alkudozott. Azért Ausztriának Poroszországban nemcsak a német nagyhatalmat, hanem a kölcsönös kötelezettségek mellett Oroszországgal szövetséget állított kell figyelemmel kísérnie.

Ausztia a lehetőségig elismerte e tényleges állapotokat; miután azonban bizalmas közlések után tudomására jött, hogy a czár a volna, hogy a három hatalom lengyel birtokát egymásnak kölcsönösen biztosítsa, a mi, tekintve Porosz- és Oroszországnak a lengyel fordalomhoz való állását, messzire ható jelentőséggel bír, s Ausztriának az octoberi diploma óta követett belpolitikáját az abszolút központosság előnyére kétségessé tenné: Ausztia kénytelen a hozzá különben oly közel álló két hatalomhoz való közeledésben megállani s komoly fontolást alá venni a helyzetet.

A tudósító ez irányban sokat remél a carlsbadi találkozástól.

Flensburgból írják jun. 15-ről: Az osztrák főhadiszálláson nagyon harcias a kinézés. Daczára annak, hogy két hét előtt mindenki a dolgok békés kiegyenlítéséről volt meggyőződve, most már senki nem hiszi ezt s készülnék nagyban és kicsiben. A fegyverszünet első szakának kezdetén sok tisztet elbocsátottak volt szabadsággal; az elbocsátottak egy része ugyan még nincs itt, de megkapták a parancsot, hogy sietve jöjjenek csapatjaikhoz. Néhány nap előtt Liechtenstein herceg, tegnap Gablenz osztrák tábornokok utaztak itt keresztül, a mint beszéltek oly célra, hogy Frigyes Károly porosz herceggel katonai értekezletet tartsanak. Biztos kutfők szerint mind a két sereg élelemezéskészítői új és nagyobb mérvű szerződések vannak kötve, a mi mindenesetre az ellenségeskedés megújítására mutat.

Újabb. Pesti és bécsi lapok írják mi képp az erdélyi tartománygyűlés azon határozatát hogy a császárszék az ország kebelében legyen a *császári miniszterium* nem fogja szentesítésre ajánlani. Ha Erdélynek autonómia van, ugy nem is a császári miniszterium, hanem az erdélyi korlátnokságnak kell az ország végzéseit ő Felsége elébe juttatni. — E szerint ezen tudósításnak hibásnak kellene lennie.

Karlsbad, jun. 22. A császár 11 óra kor érkezett ide. A porosz király katonai kísérettel s Bismark kíséretében tette nála látogatását, melyet a császár azonnal visszaadott. 2 órakor ebéd a porosz királlyal.

Páris, jun. 21. A „Moniteur“ mai esti lapja írja: Kuza fejedelem tegnap fogadta a szultán búcsu kiballgatáson. A fejedelem Konstantinápolyból egyenesen ideutazik. A porta és a fejedelem között fenfoglott kérdések mind a két fél teljes megelégedésére vannak kiegyenlítve; a zárdalgyon kívül, a mely az értekezlet elébe van terjesztve. Az értekezlet

szentesíti a porta és a fejedelem között létrejött egyezményt is. Kuzát a szultán érdemjellel díszítette. Az idézett lap hozzá teszi, hogy e kielégítő eredmény előidézésére sokat tettek az Anglia és Ausztia által támogatott francia követ jó szolgálatai.

Köpenhága, jun. 23. A „Dagbladet“ az államtanács 16-ki üléséről ezeket jelent: A király Gortsakoff hercegnek a köpenhágai orosz követhez intézett egyik sürgőse másolatát kapta, melyben Oroszország támogatását ajánlja fel a fennforgó viszály oltatásához, hogy a dán állam integritása, s a király örökösödése megmaradjon, a mi a hűségnek a dán királlyal való kapcsolatban maradását föltételezi. A király a miniszteriumnak kijelentette, hogy ő Schleswig feldarabolását nem tekinti elfogadható vagy elérhető megoldásnak; ellenben az Oroszország által megpendített irányt elfogadni óhajta. A koronaherceg csatlakozott hozzá; de a miniszterium határozottan s föltétlenül a király nézete ellen nyilatkozott, mint a me-

lyért felelősséget nem vállalhat. E meghasonlás az oka, hogy Londonba a dán meghatalmazottaknak közelebb nem küldöttek utasításokat. Ennek következtében azó vala az orosz programmal egyetértő miniszterium alakításáról. Azonban a miniszterválságnak már vége. A Monrod-miniszterium megmarad, miután sikerült egyetértést eszközölni a király és a miniszterium között. A „Berling. Tid.“ is meg erősíti a Monrod-miniszteriumnak kormányon maradását.

London, jun. 22. A mai „Times“ szerint Poroszország s Dánia a békebírószágra vonatkozó javaslatot elvetették. Amaz ezt, nem hivatalos uton, már tudatta is; mialatt Ausztia a javaslat felé látszik hajlani.

Bécsibörze Junius 22-ken: Nemzeti kölcsön 80.40. 5%, Metalliques 72.10. Bank-részvény 788.—. Hitel részvény 193.80. Váltó Londonra 114.80. Ezüst 114.—. Arany 5.45. 1860-diki Állam kölcsön 96.50.

Junius 17-én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 75.—. Erdélyi 72.90.

Erdélyi		Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					
		Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökbuza.	Marhab. forrja.
piaczi árak:							
k r a j c z á r o k b a n .							
Beszterce	junius 14.	230—230	200	—	108	180	13
Brassó	” 10.	280—280	134—134	134—134	106 104	174	14
Dézs	” 14.	320—310	200—190	—	110—110	190—180	11
K.-Fehérvár	” 11.	380	250	—	200	248	12
Kolozsvár	junius 23.	350	226	—	132	220	15
M.-Vásárhely	” 16.	310—280	220—160	—	120	176	12
N.-Enyed	” 16.	336—326	240—220	—	200 160	212—212	12
Szamosújvár	” 13.	320—280	220—200	—	120—110	200—190	14
Szászváros	mart. 29.	390—390	290—290	—	196	295—295	13
Sz.-Régen	junius 9.	310—280	200—180	160 140	128—120	200—188	13
N.-Szeben	május 31.	373—320	213—200	187	167—153	213—260	15
Sz.-Udvarhely	junius 14.	340—330	160—150	—	120 115	160	11
Torda	” 11.	336—346	260—250	174—170	165—160	226—220	11

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

NEM HIVATALOS.

(1) **BERINGUIER** orvos tudor (7—12)

cs. kir. és hercegi, udvari szabadalmakba részeltetett:

Növény-gyök Olaja.

Hajfestő-szere.

Mint az emberi hajnövelés szilárdítására és szépitésére szolgáló csatlalban szer, nevezetesen oly eseteknél, hol a kora sztruktúra és hajkibúllás már mutatkozik, meglepő eredménnyel alkalmazható, orv. tud. **Beringuier Növény-gyök olaja** megakadályozza az oly alkalmatlan folt és feleserepedzési képződést, a hajnak élénk fényt, kellemes simaságot és pubékony lágyaságot kölcsönöz, bizonyosan minden öltöző-asztal díszére szolgálhat.

Egy hosszabb használatra elégséges tívég ára 1 frt o. ért.

A kezeléshez szükségeltetik 2 haj keféscével, s 2 tégelyel 5 frt o. é. Ezen minden szakértők és azt használók által, tökéletesen czélszerűnek, s általában ártalmatlannak nyilvánított, s esmért szer, a haj, szakái és szemöldökök tetszés szerinti árnyéklata barnítására szolgál, a nélkül hogy a bőrt legkevésbé is bémocsoklna, vagy szago-sá tenné. Ezen szer alkalmazása igen könnyű, s az ez által előállított hajszinezetek, s változatok, a legtermészetesebben néznek ki; festés után mely átjálható tartós, állandó és hatályos; lehet szokás szerint jó haj-kezesőt, vagy tiszta haj-olajat használni.

Dr. SUIN BOUTEMARDT illatos-FOGPEPJE

mint alkalmasnak és czélszerűnek bizonyosult, s tisztított állományokból előállított készítmény, a fog és foghúskok fenntartására, a többi ily nemü esmeretes és használt szerreknél sokkal hamarabb és biztosabban tisztító, a nélkül, hogy a fog zománczát legkevésbé is bántaná, s egyszerűsággal szilárdító és erősítő hatása által, az egész szájtűregnek nagyon üdítő, jótékony frissességet kölcsönöz.

LINDES orv. tudor és tanár

NÖVÉNYI RUD-HAJKENŐJE.

Ezen legezlszerűbb művegyészi-kezelési eljárás által, tiszta növényi alkatrészekből gondosan készített hajkenő, a hajnövelésre nagyon jótévéleg hat, azt puhán tartva, a kiszáradástól megóvjá, s a mellett a hajnak szép, természetes fényt, s jelentékeny rugókonyaságot kölcsönöz, s ezeken kívül még a hajcsomag összetartását is eszközözi.

Eredeti darabokban 50 uj kr.

A fennebbi kitűnő sajáttságaik által elbirhethet jeles szerek jót állás melletti valódiságokba kaphatók:

Egyedüli, határozott gyári áron kaphatók: **Kolozsvárt**, csak is gyógyszerész **WOLFF J. s KHUDI J. özvegyénél** valamint *Besztercen*: Kelp Ferencz, és Dietrich & Fleischer; *Brassóban*: Stenner F.; és *Jekelius* Ferencz gyógyszerészek. *Déván*: Bitchler A.; *Nagy-Enyed*: Bisztricsányi A. és Trajanovits Ede gyógyszerészek; *Erdélybányáson*: Schmidt A.; *Hátszeg*: Mátéfi Béla gyógyszer. *Károlyfővárt*: Rusz János, és Matherny Emil gyógyszer.; *Kézdi-Vásárhelyt*: Fejér Lukás; *Maros-Vásárhelyt*: Fogarasi J. D.; *Medgyesen*: Vándory & Brandeb; *Szegvárt*: Misselbacher fia és Teutsch; *Sz.-Udvar*: Placintár és fia gyógyszer.; *Szász-Régenben*: Wachner Traugott; *Szászsebesben*: Weissörtel Ad. G.; *Szebenben*: Zöhrer J. F.; *Szekely-Keresztúron*: Binder Márton; *Sepsi-Szentgyörgyön*: Vitályos Béa; *Sz.-Udvarhelyt*: Kauntz J. A. gyógyszer.; *Szeredában*: Gotsy A.; *Sz.-Somlyón*: Raszka Ignác; *Tasnád*: Szongott Jakab; *Tordán*: Velits G. és Wolff G.; *Zalatán*: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(161)

Hirdetmény.

(3—*)

Tisztelettel tudatjuk a t. cz. **repeze-termelő** urakkal, hogy a már 18 év óta fenálló olajgyárunkba az **idén kiválólag a repcét a legmagasabb árba fizetjük**, arra, mint eddig is, előleget adunk és akár az egész termést előre kifizetjük.

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosai.

Éppen most jelent meg, s STEIN JÁNOS könyvkereskedésében

Kolozsvárt kapható:

Lengyelhon vészangyala vagy a Varsói szomorujátékok.

Irta **gróf Oginsky**, az eredeti után fordítva.

Ezen igen *érdekes és korszerű* munka két heti füzetenként jelenik meg, minden **egyes füzet ára 40 kr ujp.**

Még kapható nálam **2 példány**

Szent László

történeti költemény 12 énekben. Irta Garay János. 2 kötet füze 3 ft. Kötve 4 ft.

Továbbá kapható: az

erdélyi unitárius püspökök arczképei.

Sz. Ábrahám L., Lázár István, Körmöczy J., Székely M., Székely S., csinos könyomat, **leszállított ára 40 kr.**

„Osztrák postaügy“ kézikönyve.

Irta Reisenhoffer Rudolf, cs. kir. postagazgatósági fogalmazó. Ára e 20 ivre terjedő 8-adrét alaku kötetnek 2 frt o. ért.

Utasítás az Erdélyben

megszüntetett Tizedbejelentések valódisításánál eljárásról. Ára . . . 50 kr.

Kelet tündérvilága

vagy

Szaif Züliázán szultán.

Arab rege. **Aly bey** után fordította **Orbán Balázs**. Két rész egy kötetben kötve 2 frt. Díszkiadás, 4 könyomatu képpel, 3 frt.

A gyógytan története rövid kivonatan. Irta Fekete Lajos. Ára 1 frt 40 kr.

A gazdaság forrása. Gyakorlati Zsebkönyv, gyárosok, kereskedők és mindennemű iparosok számára.

Tartalmaz: 1000 utasítást a legfontosabb kereskedelmi cikkek elkészítésére. Bechstein L. E. után magyarítá Murányvári. Ára 1 frt 60 kr.

Adalék észak-nyugati Dácia föld- és helyiratához. Három táblával. Torma Károlytól. Ára 1 frt.

Emlésket. Azaz: miképp lehet kitűnő emlékező-tehetséget nyerni? Irta dr. H. E. Ára 80 kr.

Verbóczi István hármass könyve. Az 1517-iki eredeti kiadásra ügyelve kiadta a magy. tud. akadémia. II-dik kiadás. Ára 2 frt.

Házi barátnő. Alapos és biztos útmutató hölgyeknek, a ruháiminta rajzhoz és annak tökéletes elkészítéséhez. 10 nagy rajztáblával, és Kis gazdaszony. Megpróbált izletes ételek és csemegék készítését tanító kis szakács könyv. Kidolgoztá és összeszedte Király Mari. Ára 1 frt 50 kr.

Vezérkönyv a gazdasági fanevelés, szaporítás és rendezés valamint a kiültetett fák évenkénti kezeléséről. Szerző Fuchs Emil. Ára 30 kr.